

Jaunais PVN likums ir vajadzīgs, bet vēl pilnveidojams!

Nemot vērā, ka savu gaitu valdības gaitēnos jau sācis jaunais likums par pievienotās vērtības nodokli (PVN), bet ļoti daudz neskaidrību un pretēju viedokļu bijis arī par līdzšinējo likumu, žurnāla *Bilance* redaktori Vīta Zariņa un Guntars Gūte uz diskusiju uzaicināja gan nodokļa izstrādātāju pārstāvi, gan nodokļu konsultantus, kuriem lūdzām sniegt vērtējumu un ieskatu par to, ko varam sagaidīt no jaunā likuma. Vēl tikai jāpiebilst — jaunais likums noteikti nestāsies spēkā nākamgad, tātad vēl pagaidām dzīvosim ar «vecu» likumu, tomēr tas savukārt dod iespēju izstrādāt labāk jauno projektu! Diemžēl sarunas gaitā nācās konstatēt, ka likums, kurš tiek tapināts jau kopš 2007. gada, dienas gaismu neieraudzīs arī vēl nākamā gada sākumā. No otras puses — varbūt tas ļaus tā tekstu sagatavot kvalitatīvu un pietiekami saprotamu tā lietotājiem.

Diskusijā par jauno PVN likumprojektu, kā arī par problēmām, kas vērojamas, piemērojot jau spēkā esošo likumu, piedalījās likumprojekta izstrādātāju pārstāve Finanšu ministrijas (FM) Nodokļu politikas departamenta Pievienotās vērtības nodokļa nodaļas vadītāja Solvita Āmare-Pilka, advokātu biroja *Sorainen partneri* nodokļu konsultants Jānis Taukačs, zvērināta revidente Ieva Liepiņa un zvērinātu revidentu kompānijas *PriceWaterhouseCoopers* vecākā mēdžere Ilze Rauza. Diskusijā klātienē aizņemības dēļ nevarēja piedalīties Latvijas Darba devēju konfederācijas pārstāvji, tomēr viņi piedāvā savu viedokli par jauno PVN likumu, ko pievienojam šai diskusijai.

Likumu veido jau vairākus gadus

Guntars Gūte: — Iesākot mūsu sarunu, lūgšu FM pārstāvi pastāstīt, kādas izmaiņas varam sagaidīt jaunajā PVN likumā — ar ko tas atšķirsies no pašreizējā, kas jau grozīts 28 reizes? Un kādēļ tieši tagad ir izlēmts radīt pilnīgi jaunu likumu?

Solvita Āmare-Pilka: — Es negribētu teikt, ka šis likums ir pilnīgi jauns. Tā veidošana tika sākta jau 2007. gadā, bet pirmo reizi publiskai apspriešanai tika nodots 2008. gada sākumā. Šā likuma ceļš ir ļoti garš, un kavēšanās tā pieņem-

iepirkumiem NATO vajadzībām. Savukārt FM skatījumā direktīva šādu atvieglojumu neparedz. AM savu nostāju pamato ar 1951. gadā slēgto NATO dibināšanas jeb tā saukto Otavas līgumu, kad PVN tika uzskatīts par tiešo nodokli, un tajā ir noteikts, ka dalībvalstis atbrīvo iepirkumus NATO vajadzībām no tiešajiem nodokļiem. Taču FM veikta analīze liecina, ka PVN nekad nav bijis traktēts kā tiešais nodoklis. Un tādēļ patlaban mūsu speciālistiem kopā ar Eiropas Komisijas (EK) ekspertiem ir nepieciešams vienoties par šīs normas pareizu interpretāciju — mēs vēlamies noskaidrot EK viedokli attiecībā

bet pamata izmaiņas attiecas uz struktūru, tuvinot to Eiropas Savienības (ES) PVN direktīvas struktūrai, kā arī būtiski ir tas, ka jaunajā likumā termins «ar PVN apliekamā persona» tiek mainīts — tas skars pilnīgi visus nodokļa maksātājus. Savukārt likuma piemērošanas būtību nav bijis mērķis mainīt, un tas arī nav darīts. Vēl jāpiebilst, ka jaunajā likumā, atšķirībā no līdzšinējā, ir paredzēta nekustamā īpašuma aplikšana ar PVN — tā sauktā izvēles norma nodokļa maksātājam par lietota īpašuma pārdošanu. Tā varētu būt izdevīga norma priekšnodokļa maksātājiem, kuri varēs paši izvēlēties nodokļa piemērošanas režīmu. Ir precizētas normas attiecībā uz priekšnodokļa korekciju, kas notiek zādzību gadījumos. Tāpat paredzētas tiesības pircējam un pakalpojuma saņēmējam pašam sev izrakstīt nodokļa rēķinu. Vēl ir precizētas likuma normas attiecībā uz rēķina elektronisku nosūtīšanu. Vēl būtisks jaunums — tas gan attieksies uz ārzemniekiem, kuri piedalās dažādās izstādēs Latvijā: ja šie dalībnieki ES vai trešo valstu rezidenti izstādēs vēlēšies savu produkciju arī tirgot, viņiem būs iespēja reģistrēties Valsts ieņēmumu dienestā (VID) kā PVN maksātājiem uz izstādes laiku un tādējādi izstādē legāli pārdot savu produkciju. Patlaban šāda reģistrācijas procedūra ir salīdzinoši ilga, bet pēc tam arī ir jākārt dokumenti, lai izslēgtu šo uzņēmēju no PVN maksātāju reģistra. Faktiski līdz šim nebija domāts, kā uzņēmējiem atvieglot šo procesu.

Guntars Gūte: — Cik droši mēs varam būt, ka jaunais likums maksimāli izslēgs dažādas tā izpratnes un interpretācijas iespējas no VID un nodokļu maksātāju puses? Kā jau noskaidrojām — likums tapināts vairākus gadus — tātad bija pietiekami daudz laika, lai izanalizētu visas iespējamās strīdīgās nianse likumā.

Solvita Āmare-Pilka: — Lai sagatavotu maksimāli kvalitatīvu likumu, jau pašā tā izveides sākumā mēs ar kolēģiem sadalījām kompetences, pie kurām strādāja katrs speciālists, jo viens cilvēks visu likumprojektu uzrakstīt nevar. Gribu vērst uzmanību, ka nodokļu maksātājiem ir jābūt arī pašiem un arī VID ir jāizglīto savi darbinieki — gan tie, kuri konsultēs nodokļu maksātājus, gan arī tie, kuri uzraudzīs likuma izpildi. VID speciālisti arī piedalījās likuma izstrādē. Ir nepieciešams izglītošanas darbs, lai visām iesaistītajām pusēm būtu skaidra likuma būtība un prasības. Mēs arī veidosim tā saukto korelācijas tabulu, kurā būs uzrādītas līdzšinējā likuma normas un jaunā likuma normas, lai tādējādi nodokļa maksātājam būtu viegli saprotamas radītās izmaiņas un būtu ērti piemērot likuma prasības. Ja runājam par likuma dažādu interpretāciju no nodokļu maksātāju un nodokļu administrācijas puses — diemžēl no tā mēs neesam

šanā notiek gan objektīvu, gan subjektīvu iemeslu dēļ. Tomēr patlaban likumprojekts jau guvis Ministru kabineta komitejas akceptu, gan ar vienu piebildi, ka Finanšu un Aizsardzības ministrijai ir jāieviešas par vienas EK normas piemērošanu, lai dokumentu var virzīt tālāk.

Guntars Gūte: — Par kādu normu notiek diskusijas?

Solvita Āmare-Pilka: — Norma attiecībā uz to, kā FM lasa PVN direktīvu — iespējams, nedaudz atšķirīgi no Aizsardzības ministrijas (AM), kura uzskata, ka direktīva paredz iespēju nepiemērot PVN

par šo NATO dibināšanas līgumu un kāda ir viņu izpratne attiecībā par tiešo nodokli un PVN. Līdz ar to — kamēr mēs nespēsim rast skaidrību — ir PVN traktējams kā tiešais nodoklis vai nav, likumprojekta tālākā virzība zināmā mērā ir apstājusies.

Guntars Gūte: — Kamēr tiek skaidrota šī nianse, kā noprotam, pārējais likumprojekts jau ir gatavs. Pastāstiet, lūdzu, ko paredz jaunais likums! Ir gaidāmas kādas būtiskas atšķirības?

Solvita Āmare-Pilka: — Galvenās izmaiņas pamatā ir saistītas ar likuma struktūru. Likuma būtība paliek līdzšinējā,

